

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike — Inzerati do 80 petih vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inzerati petih vrst Din 4.—, Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—, Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knašjeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Stronmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska 64, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Stronmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Kako se bo končala vojna v Španiji:

General Franco veruje v svojo zmago

Prepričan, da bo na bojnem polju zmaga na njegovi strani, odklanja vsaka pogajanja z Valencijo in zahteva brezpogojno predajo republikancev

Burgos, 27. nov. General Franco je sprejel včeraj posebnega dopisnika Havasa in mu med drugim izjavil: Z zmago bom vsilil svojo voljo in zato se ne bom pogajal. Izjavljam, da bom vojno dobil z orožjem, odbil bom vsak predlog za posredovanje in ne bom sprejel nikak kompromisa z vlado v Valenciji.

Dopisnik je nato vprašal: Ali lahko to izjavo razumem tako, da je odločen vaš demanti na vesti, ki so se razširile v tujini in ki so hotele povedati, da neka tretja velesila posreduje med vami in vlado v Valenciji?

General Franco je odgovoril: Točno. Že od začetka državljanske vojne in našega gibanja daje mladina najboljše, da reši Španijo zlobnih vplivov in da namesto anarhije zavladava red. Bilo bi izdajstvo te mladine, če bi se vojna končala drugače kakor s popolno zmago in s popolno predajo rdeče armade in njenih generalov. V ostalem pa smatram za potrebno, da poudarim, da je cilj našega gibanja v tem, da se zedinijo vsi Španci dobre volje in povežejo vse sile našega naroda. Mi nudimo roko Špancem. Nudimo roko vsem in jo bomo še nudili vsem tistim, ki hočejo

zgraditi novo Španijo, razen tistim, ki so lagali ljudem o ciljih našega gibanja. Nova Španija bo domovina pravice in bratstva.

Na bojnem polju smo vojno že dobili. Zmagali smo tudi že v trgovini in na socialnem polju. Sam jo bom končal in to samo na vojnem polju. Kaznoval bom vsakega Španca kot izdajalca, če bi dvomil, da se bo vojna tako končala.

Nato je dopisnik Havasa še vprašal generala Franca: Kaj pa potem, če vam jutri valencijska vlada s posredova-

njem kake tretje države ponudi premirje?

Franco je odgovoril: Odklanjam z njimi vsak stik. Ne morem se pogajati o pogojih premirja. Moje čete so napredovale. Naši nasprotniki morejo samo položiti orožje pred nami, če se hočejo predati. Boriti se do konca ali pa se umakniti, to je edino sredstvo.

Madrid, 27. nov. General Miaja je izjavil v glavnem stanu novinarjem, da je včeraj 18 uporniških letal preletelo več vasi pri Tarassonu de la Cruz, kjer so metala bombe. Škoda je velika, število žrtev tudi.

Politični obzornik

Naša nacionalna misel in »Slovenec«

V »Jugoslovenskih novinah« čitamo: »Ljubljanski »Slovenec« piše — a pokvarjenjak stari »Obzorje« z velikim zadovoljstvom ponatiskuje — brezprimerne besede o tem, kako baje JNS pojmuje nacionalno misel. On to dela zato, da bi moral kdo ne podvomiti, da on, »Slovenec«, ki zastopa politiko in ideologijo JRZ, ne pojmuje našo nacionalno jugoslovensko misel tako, kakor JNS. Z ozirom na to podčrtava, da je za njega jugoslovensko narodno edinstvo samo državno-političen pojem, »ni tudi nacionalna misel. Nato še dodaja, da bi nasprotno JNS hotela iz treh narodov Slovenec, Hrvatov in Srbov napraviti nov jugoslovenski narod, ki bi dejansko govoril srbski jezik, pisal bi v cirilici in bil bi pravoslavne vere, kar se z drugimi besedami pravi, da bi se Hrvati in Slovenci morali odreči svoje narodne individualnosti, do čim bi Srbi samo opustili besedo svojega imena in bi se razširili na ves ta »jugoslovenski narod«. Beležimo te bedastoče in podvalne proti JNS s strani ljubljanskega »Slovenca«, da se spozna, kako nekdo v današnjem težkem času nastopa. Pa tudi, kako pojmuje našo nacionalno misel. No, to pol se izjemoma strinjamo z »Obzorjem«, da je to »Slovenec« stališče o jugoslovenstvu in narodnem edinstvu v neizglednem nasprotju z nacionalistično koncepcijo JNS. Ali tudi z našo stoletno nacionalno mislijo? Pokvarjenjak stari »Obzorje« ponatiskuje to »Slovenec« pisanje, da dokazuje nemogočnost ustanovitve nacionalne fronte z JRZ, pripominjajoč, kakor da bi JNS stavljala v tem smislu kake poudarke. »Obzorje« zaključuje, da je gotovo, da »Slovenec« — »ne pojde z JNS«. Pa neravno, odkod mu je že sama misel, da bi se »Slovenec« vezal z opozicijsko JNS?!

Borbe med klerikalci na Hrvaškem

Poročali smo že, da so si klerikalci na Hrvaškem hudo v laseh. O tem piše v svoji zadnji številki tudi beograjska »Javnost« in izveja: »Že od davna se vodi borba v samih katoliških vrstah med tko zvano križarsko skupino, ki jo v glavnem vodijo posvetnjaki, in tako zvano seniorsko (starejšinsko) ali domagojsko skupino, ki jo vodi skupina okrog »Hrvaške straže«, a vse zato, ker se križarska skupina protivi političnemu klerikalizmu starejšinske skupine, dočim se nasprotno starejšinska skupina trudi, da bi sebi pokorila vse katoliške organizacije na Hrvaškem. Na strani križarske skupine so tudi gotovi škofje in tako je ta spor tvoril eno glavnih točk zadnje škofjske konference v Zagrebu. Po burnih polemikah in gotovih notranjih pučih, je bil na tej konferenci jedva dosežen začasni kompromis, ki pa je borbo samo odgodil, ni je pa zaključil. Vse namreč kaže, da so bili med škofi v večini pristaši križarjev, vendar pa je zmagala skupina okoli »Hrvaške straže«, zahvaljujoč se vduhu, s katerim ona razpolaga v Zagrebu, in pritisku avtoritete, ki jo nosi položaj predstavnika zagrebske nadškofije. Križarjem je sicer odobreno delovanje, ali si je skupina okrog »Hrv. straže« zagotovila vpliv na vsa ostala katoliška društva, ki ji imajo služiti kot kader za ustanovitve politične stranke v trenutku, ki se ji bo zdel najbolj ugoden za to... Te informacije se v bistvu strinjajo z našimi, ki smo jih nedavno tega zabeležili v našem listu.

Smrtna nesreča

Ljubljana, 27. novembra. V kamnolomu nad kolodvorom pri Verdu nad Vrhniko, ki je last Dukičevega gradbenega podjetja, a je v eksploataciji direktorja državnih železnic, se je sredi okrog 17. pripetila težka nesreča. Delavci so z minami razstreljevali skalovje. Več min je eksplodiralo hitro po vrsti, le ena se ni hotela vžgati. Delavci so nekaj časa čakali, nato so pa štirje, med njimi 32-letni France Prelec ter 26-letni Pavel Kern, oba z Brega pri Borovnici, stopili bližje pogledat, kaj je. Ta neprevidnost pa je imela usodne posledice. Nenadno je počilo in z vrha se je utrgal plaz kamenja in skal ter vse štiri delavce zasul. Drugi delavci so takoj prihiteli ponesrečenemu na pomoč in vse poignili izpod kamenja. Prenesli so jih na rob gozda, eden je pa pohitel na kolodvor, odkoder so pozvali telefonično reševalce na pomoč. Pozneje so ta poziv prekalici, kajti težko ponesrečenega Pavla Kerna in Franceta Preleca so kar z vlakom prepeljali v Ljubljano. Z reševalnim avtomobilom so oba ponesrečenca prepeljali v bolnico, kjer so ugotovili, da ima Prelec strti prsni koš in poleg vidnih zunanjih znakov tudi hude notranje poškodbe. Kernu je ostro kamele razparalo trebuh in ga poškodovalo tudi po nogah in obrazu, vendar njegove poškodbe niso smrtno nevarne. V bolnici so se zelo zavzeli za ponesrečenca, vendar Prelec niso mogli več pomagati in ponoči je podlegel poškodbam. V zvezi s težko nesrečo je direkcija državnih železnic takoj odredila strogo preiskavo in je že dopoldne odšla na kraj nesreče preiskovalna komisija.

Razširjenje pokojninskega zavarovanja

Z novim letom se bo razširilo na vso državo — Ustanovljeni bodo novi Pokojninski zavodi

Beograd, 26. novembra. AA. Glede uredbe o pokojninskem zavarovanju zasebnih namestencev je dal minister za socialno politiko Dragiša Cvetković listom izjavo; v kateri pravi:

Pri izvedbi zavarovanja delavstva za primer onemoglosti, starosti in smrti, je zdaj storjen nov pomemben korak na področju socialnega zavarovanja naših zasebnih namestencev. Dne 1. januarja 1938 stopi v veljavo obvezno pokojninsko zavarovanje zasebnih namestencev po zakonu o pokojninskem zavarovanju uslužbencev. Ta zakon je imel doslej obvezno moč samo na področju bivših pokrajin Slovenije in Dalmacije.

Pri pokojninskih zavodih bodo zavarovani vsi zasebni namestenci, ki so izpolnili 18 let in niso prekorčili 55 let življenja, in ki imajo po vrsti svoje službe značaj uradnika ali vrše redno in v glavnem umsko dela. Mesečni prispevek znaša 1%. Najnižji krajevni prispevek znaša din 54, najvišji pa din 420. Prispevek plačajo delodajalci in namestenci po določeni

ključu. Pravica do invalidnine se pridobi po petletnem stažu. Pravica do popolne starostne rente se pridobi po 40 letih zavarovanja, s 70. letom življenja pa dobi zavarovanec avtomatsko svojo rento. Ko dobi rento in če je imel najmanj pet let zavarovanja, ima vdova pravico na 50% možne pravice do rente, pri otrocih se pa ta pravica giblje med 25 in 45%, renta sirot brez staršev pa med 50 in 95% pravice umrlega roditelja. Otroške rente se izplačujejo do izpolnjenega 18. življenjskega leta. Najnižja invalidska renta po petletnem zavarovanju znaša na leto din 3.000 (od zavarovane letne plače din 5.400), najvišja starostna renta po 40 letih zavarovanja v najvišjem plačilnem razredu pa din 46.200 (od zavarovane letne plače din 42.000).

Kolikor se more danes presoditi, pride v poštev za razširjeno pokojninsko zavarovanje do 50.000 zasebnih namestencev, do čim jih je pokojninski zavod v Ljubljani imel konec leta 1936. okoli 11.000.

Spremembe v nemški vladi

Po odstopu dr. Schachta so pritegnjene v vlado mlajše moči

Berlin, 27. nov. Z. Odstop gospodarskega ministra dr. Schachta, ki se je že tako dolgo napovedoval, je sedaj postal dejstvo. V zvezi z njegovo demisijsko se bile izvedene v vladi tudi še nekatere druge spremembe. Pritegnjene so bile v vlado nekatere mlajše moči. Dr. Schacht ostane še nadalje predsednik nemške državne banke. Za novega ministra za gospodarstvo je imenovan doseđanji državni podtajnik v propagandnem ministru dr. Walter Funke. Svoje mesto bo nastopil pa šele 15. januarja prihodnjega leta. Dotlej bo vodil gospodarsko ministru vodja nemške štiriletnje general Göring. Današnji »Völkischer Beobachter« piše o spremembah v vladi in pravi, da je to še en korak naprej, da se vsa državna

uprava izpopolni z ljudmi iz narodnosocialistične stranke. Novi gospodarski minister Walter Funke je odlično poznavalec gospodarskih vprašanj in poleg tega še narodnosocialističnega gospodarstva. Minister Lamens pa je znan kot eden najbližjih Hitlerjevih sodelavcev pri reševanju državnopravnih nalog. Da je imenovan dr. Dietrich za voditelja tiska, pa tako nikogar ne more presenetiti. Bil je neumoren v delu za dvig nemškega tiska. Državni tajnik dr. Hanke pa je že več let eden izmed najbližjih sodelavcev ministra dr. Göring.

»Börsenzeitung« piše, da je sedaj nemško gospodarstvo v rokah ministra, ki je že davno dokazal svoje bogate izkušnje.

Göbbels o protikomunističnem paktu

Berlin, 27. nov. AA. Za prvo obletnico podpisane nemško-japonskega protikomunističnega pakta je propagandni minister dr. Göbbels govoril po radiu in med drugim dejal, da pomeni ta pakt jez pred rušilnimi silami boljševizma. Poudarjal je ogromni pomen tega pakta, ki se je še povečal s pristopom Italije in z odobranjem mnogih drugih držav. Na koncu je izrazil upanje, da se bodo sadovi tega

pakta v kratkem videli in da bo skupno delo Italije, Japonske in Nemčije kronano s popolnim uspehom.

Po Göbbelsovem govoru, ki so ga takoj prevedli v japonsčino in oddali po radiu, je govoril prometni minister Nagaj in so njegov govor prenašali po radiu z japonskega. Nagaj je pozdravil nemški narod in poudaril, da se Nemci in Japonci bore za isti cilj. Naš skupni cilj, je poudarjal, je svetovni mir, ki bo temeljil na novem sistemu.

ČUVAJMO JUGOSLAVIJO!

Nad 600 brezposelnih učiteljskih abiturientov

Pri nastavitvah bi moral odločiti vrstni red in socialne potrebe

Ljubljana, 27. novembra. V sredo smo poročali, da se je v soboto zglasila pri prosvetnem ministru Dimitriju Magaraševiću delegacija brezposelnih učiteljskih abiturientov, ki mu je izročila obširno spomenico, podprto s statističnimi podatki in resolucijo, v kateri je podrobno opisan položaj brezposelnih učiteljskih abiturientov. Spomenica pravi med drugim, da se pri nastavitvi novih učiteljev niso vedno upoštevali vrstni red, socialna potreba in strokovna kvalifikacija, saj so bili često sprejeti v državno službo abiturienti s slabšo kvalifikacijo, a tudi mnogi, ki so v takem položaju, da bi laže še čakali na namestitev kakor drugi. V zvezi s tem priobčuje zadnja številka »Učiteljskega tovariša« zanimive podatke, na podlagi katerih je razvidno, da je še vedno 600 brezposelnih učiteljskih abiturientov.

Lani je bilo okrog 700 brezposelnih učiteljskih abiturientov, a med letom jih je bilo nekaj nastavljenih. Na podlagi točne statistike je položaj tak:

L. 1931 so bili nastavljeni 3 učitelji, l. 1932 10, čaka jo 4, l. 1933 nastavljenih 50, čaka jih 20, l. 1934 nastavljenih 49, čaka jih 98, l. 1935 nastavljenih 55, čaka jih 153, l. 1936 nastavljenih 7, čaka jih 150. Vsega skupaj je bilo nastavljenih od l. 1931 do l. 1936 195 abiturientov, a na službo jih še vedno čaka 425. V tej statistiki manjkajo podatki enega letnika zasebnega učiteljstva, več kandidatov se je tudi poročilo, a nekateri so navedeni čakajoča, prošnjo umaknili. V statistiki tudi ni letnika 1937 in se lahko reče, da je še vedno okrog 600 brezposelnih učiteljskih abiturientov.

V dravski banovini je bilo vpokojenih približno 120 učiteljev in njih mesta so izpraznjena, tako tudi mesta okrog 30 umrlih učiteljev in učiteljic. Na razpolago je torej okrog 150 mest. Zaradi pomanjkanja učnih moči je mnogo šol in razredov zaprtih in primanjkuje okoli 260 učiteljskih moči.

Vzgoji svojega otroka tako, da zjutraj, zlasti pa zvečer čisti zobe!

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

Kralj Boris v Beogradu

Beograd, 27. nov. N. Bolgarski kralj Boris je poseetil včeraj popoldne Nj. Vel. kraljico Marijo. V daljši avdijenci je sprejel ministrskega predsednika dr. Stojadinovića. Bolgarski tisk obširno poroča o bivanju kralja Borisa v Jugoslaviji in z velikim zadovoljstvom beleži prirčni sprejem, ki so ga priredili vladarju.

Benetke bodo »popravili«

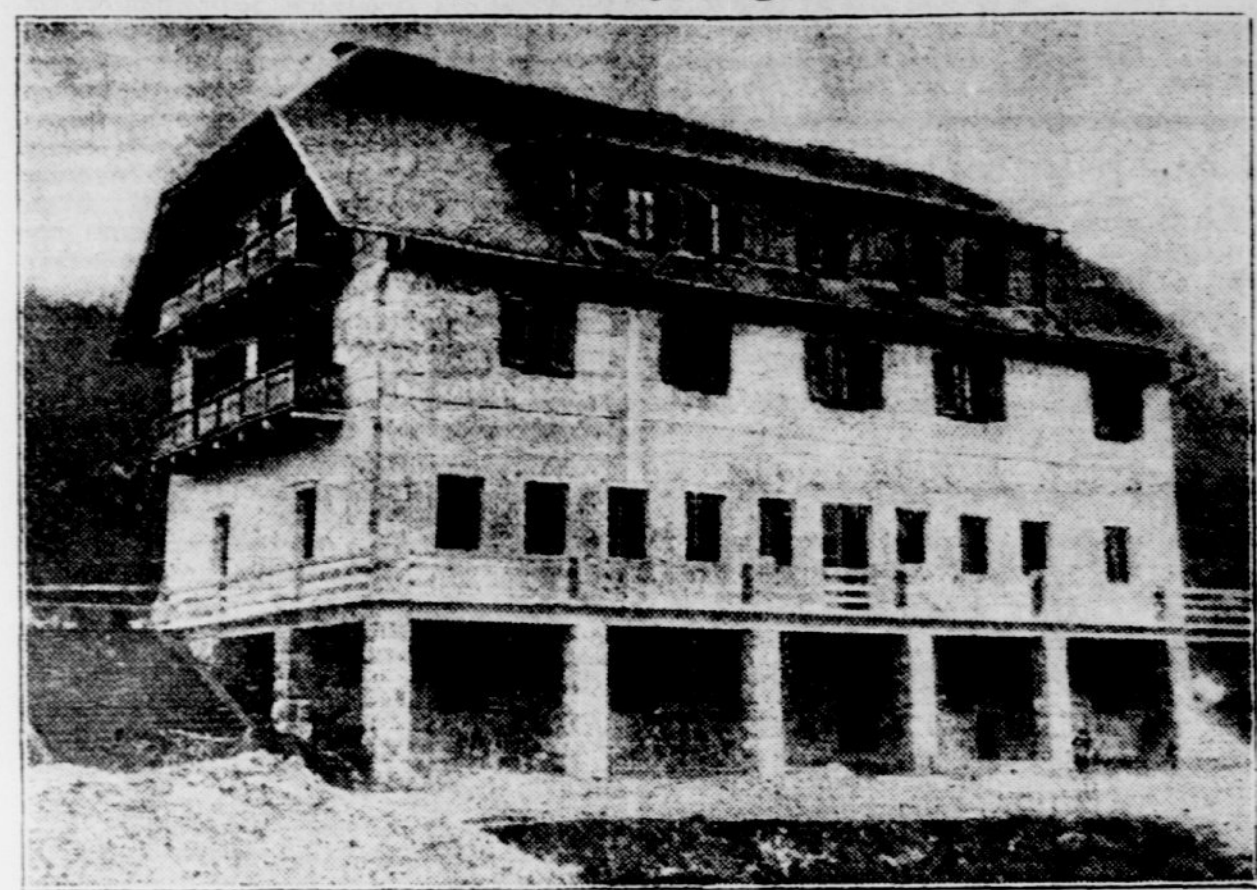
Rim, 27. novembra. AA. Stefani. Uradni list priobčuje odlok o ustanovitvi sklada 30 milijonov lir. razveljavljenega na 10 proračunskih let, za popravilo središča Benetk in okoliških etokov. Predvsem bodo preuredili kanale, ker so preplitvi, utrdili temelje državnih ograj, uredili zanemarjene okraje itd.

Naši inserenti podpirajo naš list.

Kupujte zato samo pri njih!

Sokolsko okrevališče v Kranjski gori

Lep sad „Petrove petletke“ v slikoviti Borovški dolini
pri Kranjski gori

Ljubljana, 27. novembra. Doselej so prodali le redki glasovi v javnosti o zidanju sokolskega okrevališča, o lepem velikem poslopiju v Kranjski gori, čeprav ga bodo v nedeljo 6. decembra že izročili njegovemu namenu. Pošrtovni delavci so delali tiho ter brez samolvala. Nova sokolska ustanova pa zasluži, da ji posvetimo vso pozornost ter da opozorimo na njo tudi širšo javnost.

Ko je sokolstvo napravilo načrt o svojem intenzivnem in smotrenem petletnem delovanju, se je Sokolska matica tudi odločila, da bo v okviru Petrove petletke sezidala okrevališče. Krasno zemljišče, ki obsega 22.000², je imela že prej sredi lepe Borovške doline v Pišnici, neposredno pri Kranjski gori.

Zidati so začeli že lani 1. avgusta (delo je prevzelo podjetje Rožman) po načrtih sokolskih tehničnih strokovnjakov. Stavba je bila pred zimo pod streho. Pozimi se je dobro presušila in letos so bila končana vsa druga dela. Poslopje je zidano v slogu, ki je v skladu z okolico; prizemlje je sezidano s kamnom, zgornje zidovje je opečno, vendar je pa zid na obojni strani še obložen s škodljivi zaradi padavin. Streha je krita s škrlcem. Poslopje je enonadstropno, a ima povsem izzidano in dobro izolirano podstrežje z dvema etažama. Okrevališče ima krasno lego sredi postranskega travnika tik ob Savi. Na levo in desno se odpira pogled na veličastne planine.

Poslopje je precej veliko, saj znaša zidana površina okrog 240 m². Lahko bi rekli, da je to manjši hotel. Zazidana površina je dobro izrabljena. Prizemlje, ki je delno nad zemljo, je razdeljeno v štiri prostore, shrambo za smuč in kuhinjo. Naglasiti je treba, da ima okrevališče centralno kurjavo. V pritličju je kuhinja in ob nji velika jedilnica za okrog 90 gostov. Jedilnica je opremljena v domaćem slogu, zato v nji tudi kraljuje domača kmečka peč, stene so pa obložene z lesom.

V zgornjih etažah so sobe z eno ali več posteljami, v podstrežju je pa skupno le-

žišče za 50 prenočevalcev. V sobah je 45 postelj. Okrevališče lahko vzame pod streho 100 gostov.

Okrevališče bo nudilo svojim gostom vso udobnost kakor letovišni hotel. V nadstropjih so razen sob kopalnice in pritličje. Okrevališče ima električno razsvetlavo, signaliziranje z zvonce kakor v hotelih, tekočo toplo in hladno vodo. Že iz teh podrobnosti je razvidno, da bo okrevališče lahko nudilo gostom vse udobje. Namenjeno je, predvsem poleti, bolehnemu, slabotnemu sokolskemu članstvu ter naraščajo in tudi sicer zdravim članom, ki so pa potrebni oddiha ter bivanja sredi osvetočajoč narave in čistega gorskega zraka. Poleti bo travnik ob okrevališču nudil dovolj prostora za gibanje ter igre, Sava v neposredni bližini bo pa vabila k osvežitvi, če že ne h kopanju, ker je v Kranjski gori precej hladna. Toda goste okrevališča bodo vabile tudi planine, nudilo se jim bo nešteto krasnih sprehodov v okolico in lažjih, pa tudi težjih tur na bližnje gorske velikane.

Okrevališče bo pa odprto tudi pozimi, s čimer se njegova vrednost dvigne še mnogo bolj. Kranjska gora je središče zimskega športa, odkar je zaslovela Planica. Okolica Kranjske gore ima sneg za smuko, čeprav ga ni nikjer druge v Sloveniji. Zato bo novo okrevališče postalo nedvomno že v tej zimi pravi sokolski smučarski dom. Pozimi bo namenjeno predvsem sokolskim smučarskim tečajnikom. Za napredek smučarstva v sokolstvu je novi dom izrednega pomena, kar se bo nedvomno kmalu izkazalo.

Ideja Sokolske matice, da sezida sokolsko okrevališče, je lepa in je zaslužila, da je bil auresčen v petletnem programu sokolskega dela. Zasluži pa tudi, da bi postala pobuda za podobna dejanja, ki imajo trajno vrednost in tudi socialni pomen. Ta lepa sokolska trdnjava, ki bo nosila pomorno ime »Petrovo«, bo svečano otvorjena, kot rečeno, prihodnjo nedeljo. Začetek svetovanja bo ob 11. Po otvoritvi bo ogled okrevališča, ob 12. pa skupno kosilo.

Kranjčev „Skedenj“ pri šentjakobčanih

Ljubljana, 27. novembra. Drevo in jutri bodo na šentjakobskem gledališkem odru v Mestnem domu uprizorili izvirno komedijo Jožeta Kranjca »Skedenj«. Zanimivo je, da to Kranjčev delo ni bilo uprizorjeno kot krstna predstava v Narodnem gledališču, temveč v Mestnem gledališču v Ptuj, kjer je komedija doživela krasen uspeh. Ocena tega Kranjčevega dela je bila odlična. Kritiki so znova priznali, da je Kranjč močna umetniška osebnost in izreden dramski talent. Čeprav je še mlad, da je enotna sodba vseh kritikov, da je Kranjč že mojster sodobne slovenske komedije, ki mu nobenega drugega sodobnika ne moremo enakovredno postaviti ob stran.

V »Skednju« je Kranjč prikazal življenje brezdomcev in izkoreninjenec, naslikal je dno današnjih dni, v katerem se bijejo za svoje nove ideje in nova stremeljenja mladi ljudje, ki jih je družba nekako izločila in izobčila, ker nosijo v svojih srcih in v svojih glavah socialne in umetniške ter kulturne vrednote, katerih sodobnost ne priznava.

Jože Kranjč je začel svojo literarno pot kot novelist. Posedel je takoj v socialno problematiko današnjega časa. Kmalu se je pa našel v dramatik, in sicer v komediji. Dosele so izšla njegova dela »Katakomba«, »Direktor Campa« in »Detektiv Megla«. V rokopisu sta še komediji »Skedenj« in »Kartoteka grehov« in »Revolucija v kletki«. Založba »Našega dneva« pa je pravkar izdala njegov mladinski roman »Noče«.

O postanku »Skednja«, čigar vloge bodo drevo interpretirali najboljši igralci šentjakobskega odra, se je avtor sam izjavil takole:

— Sam sem spoznal katakomba in skedenje, ko sem opravljal kulturno delo med delavstvom. Kot študentu se mi je večkrat pripetilo, da sem bil na cesti brez denarja, pa sem šel v goste k brezdomcem v šupe in kozolce. Ob takih prilikah sem sklenil, da bom njih življenje popisal v novelah in dramah.

V naših tesnih razmerah ima človek vtis, da smo narod brez svoje volje. Edino, kar nas dviga in kar nam je v oporo, je umetnost. Zato je moj »Skedenj« nekakšna apoteoza umetnosti. Kljub razmeram je dolžnost slehernega od nas, da po svoji moči pomaga vsak na svoj način resnici in pravici do zmage. Pahor je moral štiri leta čakati da so prišli na oder Narodnega gledališča njegovi »Viničarji«. Pravijo, da je Kreftova »Velika puntarija« bila izločena iz repertoarja in pravijo celo, da bo moralo tudi Cankarjevo »Pohujšanje« počakati, da se bodo vremena zjasnila, čeprav je bilo najavljeno za to sezono. Spričo takih razmer moramo biti šentjakobskemu odru hvaležni, da je prevzelo nase del kulturne naloge, ki jo naše gledališče, kakor vse kaže, ne more več vršiti.

Klarinetist Kocijančič

Ljubljana, 27. novembra. Tudi tega mladega, nalarjenega umetnika bo novinarski koncert predstavil naši javnosti. Leonard Kocijančič je iz Skednja pri Trstu, kjer so doma spretni ribiči in dobri godci. Za seboj ima leta temeljitega študija in velikih naporov trdnje volje in visokega umetniškega stremeljenja. Prvo solo sta mu dala med našimi Primorci splošno znana glasbenika, pokojni Josip Flego in učitelj Ivan Grbec. Na podlagi te dobre šole si je potem sam z ogromno voljo ustvaril presenetljivo tehniko, katerega so lastniki ocenili mnogi odlični glasbeniki. V Trstu je že nastopal pod močmi svetovnega slovesa, v treh mesecih, kar je v Ljubljani, pa je nastupil že celo vrsto težkih in najtežjih skladb za samostojne koncertne nastope.

O spremljevanju godbe glasbenega društva »Slog« bo na novinarskem koncertu zaigral koncertno fantazijo za klarinet-solo. Pripravljeni smo, da bo sprejet s simpatijami, kakršne zasluži njegova nadarjenost.

Živilski trg

Ljubljana, 27. novembra. Danes je že kupoval tudi Miklavž na trgu. Zanimal se je seveda samo za sadje. Napročaj je bilo nenavadno mnogo jabolk zaradi miklavževske sezone kakor vsako leto pred Miklavžem. Letos je pa sadja še nekoliko več zaradi dobre letine in ker ga mnogi kmetje niso mogli prodati za izvoz. Nekateri napovedujejo, da se bodo jabotka prihodnje tedne podražila. Zdjaj so namizna, sortirana in zdrava, na stalnem sadnem trgu povprečno po 4 din kg. Na kmečkem sadnem trgu so prodajali danes nekoliko lepša zimska jabolka, voščenke, komeče, mošanske in kanadke po 3,5 do 4 din kg. Bilo je tudi nekaj ananasa, ki se pojavja redko na našem trgu, po 4 din kg. Mei uvoženim sadjem moramo omeniti kot posebno posebno vrsto pomaranč, cedri: posamezni kos tehtajo do 60 dg. Če bi cedri ne bile tako debele, bi bile na zunaj povsem podobne citronam. Prodajajo jih po 4 din kosa. Sadež ima precej sladko mezo, ki obdaja posebno sočno, a kisel jello. Navadnih pomaranč je še malo na trgu. Prodajajo se gorški maroni po 12 din kg. med domačimi posebnostmi zaslužijo po-

Strah pred staranjem...

ELIDA KREMA IDEAL

Že v časih polnih sreče se pojavlja kot senca strah pred pranim staranjem. Vprašate se: kaj se temu res ni moči izogniti?

Kdor začne pravočasno s pravi-
lno nego, si bo ohranil ve-
dno čisto in brezhibno polt.
Elida krema IDEAL, ta
suha dnevna krema, pomaga
kot nobena druga. Radi vse-
bine hamamelisa pozitivno in
obnavlja kožo, odstranjuje male
gubice in nečistočo polti. Koža
ostane mlada — ostane lep!

zornost nešple, ki jih prodajajo po 6 din kilogram.

Zelenjadni trj je založen tudi z uvoženo cvetočo iz Dalmacije in Italije. Prodajajo jo po 6 do 8 din kg. Zdjaj uvažajo tudi gorški radič, ki je po 14 din kg. Domače zelenjave je na izbiro še vseh vrst. Cene se niso bistveno spremenile.

Največja draginja vlada na perutinskem trgu. Napovedujejo, da se bo o jaja, ki so že zdaj izredno draga še podražila pred prazniki. Zdjaj jih prodajajo že po 1,25 din kos ali par po 2,75 din. Lepša. Za 10 din jih dobite 11 kosov.

Danes je bilo napodaj na debelo nekoliko manj krompirja zaradi mraza. Gorenjski krompir je po 90 par kg. Če bo mraz trajal dalj časa, ne bo več napodaj krompirja na debelo, kar se bo kmalu poznalo več ali manj pri cenah v nadrobni prodaji.

Kako gojimo cvetlice pozimi

Ljubljana, 27. novembra. Pod tem naslovom — boljši bi bil »splošno o cvetličanstvu« — ste priobčili v četrtek poročilo o mojem predavanju. Ker so vrnjene v tem poročilu nekatere netočnosti, ga popravim. Cvetlice ne varujemo pred jutrnim solncem, temveč samo na južni strani polja pekočih solnčnih žarkov in opoldanskih urah. V lončke ne natresamo žagovine in šote v to svrhu, temveč jih vložimo v zabojčke in vmesne presotore napolnimo z jelovo žagovino ali še boljše s šoto. Lončkov ne morimo po visoketi, temveč v gorenjem premeru. Potaknjence, (ne potaknjence) posadimo v lahko zemljo, kateri, kakor vsaki drugi, primešamo do eno šestino peska, na tudi v pesek. Kadar se poslužujemo dveh lončkov, enega večjega, drugega za polovico manjšega, postavimo manjšega z začetnjeno luknjico v sredino večjega tako, da sta gorenja roba v isti višini. Ker je manjši lonček krajši, ga podložimo z drenažo in z zemljo. Prazen prostor med lončkoma (kolobar) zapolnimo z zemljo in posušimo potaknjence vanj pazroč, da se spodnji konci potaknjencev ne dotikajo lončnih sten. Samo kraljeve begonije pomnožujemo z listi tako, da potaknemo pecele v zemljo tako globoko, da leži list na zemlji.

Rast pospešimo, ako prežemo žilice tik pred razvijanjem. Te begonije pomnožujemo tudi z deli listov. Liste gloksinij in ehaverij pa posadimo tako, da stoje pokonci ter jih ne narezujemo. Na stebričaste kakeje cepimo najraje listnate in kroglaste. Srednje težko zemljo pripravimo, ako zmešamo polovico lahke in polovico težje zemlje, ali pa ako zmešamo travniško ali kompostno s humozno, ne pa, kakor stoji v poročilu, da dodamo lahki zemlji pesek. Ne presajamo vseh cvetlic v lahko zemljo, temveč le obolele. Kako zemljo ljubijo razne vrste cvetlic, določimo na splošno po obliki korenin. One z lasovitimi koreninami, sadimo v lahko zemljo; one s srebrje-debelimi v srednje težko, izvezmi nagelne, ki ljubijo težko, ostale z debelimi koreninami (palme, čebulnice) pa v težko. Ako pa čebulnice silimo zaradi ranega cvetenja pozimi, jim volimo lahko zemljo. V to svrhu jih posadimo v lončke proti koncu septembra ali v začetku oktobra tako globoko, da gleda samo konica čebulke iz zemlje. Tako pripravljene lončke postavimo na vrhu v jarek in jih nasujemo z zemljo 10 cm visoko. Lahko jih pa tudi prenesemo v klet ali kak drug ne pretople prostor in jih zakrijemo, da so v temi. Pri tem moramo skrbeti za stalno vlago. Jo odženejo kakih 6 do 8 cm dolge liste, jih prenesemo v sobo, kjer pa ostanejo še kak teden dni pokrite, dokler ne zapazimo po čelobosti ali vznožju listov odganjajoči cvetni nastavek.

V voli silimo od decembra dalje le večje raznih lepotečnih grmov, pa tudi košičastega salnega drevja v temi, dokler se ne razcvetijo. Velje vrniti pa ne silimo v voli, temveč leto prej posajene v lončke na sončni leri. Naravnim potom, t. j. iz semena vzgojene cvetlice lončnice se navadno izprevržejo v manj vredne, ne pa po umetnem razmnoževanju s potaknjenci, greben-

cam, nastavki itd. Rajen tega umetno razmnožene cveto bujneje, kar nam kažejo zlasti pelagone, verbene, rožičaste vijolice, mačehe itd. S.

Nov Sokolski dom

Ljubljana, 27. novembra. Ob Svabičevi ulici v Trnovem, tam, kjer je nekoč stala stara avstrijska dragonska vojašnica oziroma njena jahalnica, so se pričeli dvigati iz tal temelji bodočega Sokolskega doma kralja Aleksandra I. Zedinitelja. To gnezdo si bo zvil Sokol Ljubljana II, ki vprav letos proslavlja 30-letnico svojega obstoja. Tiho in neopaženo, a zato s tem večjo vztrajnostjo so pričeli Sokoli graditi svoje svetišče, namenjeno telesni in duševni vzgoji prebivalstva na ju-gu Ljubljane. Prav ta del mesta je bil za postavljen in zanemarjen in naravnost živ-potrebja je tam zgraditi dom, pod čigar okriljem se zbira naša mladina, si krepiti telo in bistr duha.

Sokol II je izdelal podroben načrt, iz katerega je razvidno, da bo dom zgrajen v etapah. Zdjaj grade veliko in malo telovad-nice, ki bosta tako urejeni, da bosta ustrezali sodobnim zahtevam moderne gimnasti-ke in telesne kulture. Poleti bodo potem uredili tudi letno telovadišče, ki naj bo zbirališče mladine in bodočega mladega po-kolenja.

Za gradnjo ima društvo zbranega že mnogo materiala za surovo stavbo, toda za notranjo opremo telovadnic in doma mu primanjkuje sredstev. Zato je uprava po-krenila akcijo za zbiranje prispevkov za bodoči sokolski dom. V zvezi s tem apelir-a na sokolsko članstvo in vso napredno javnost, naj z darili prisloži družstvu na pomoč in naj podpre njegove težnje. Zgred-ba sokolskega doma kralja Aleksandra I. Zedinitelja v Trnovem naj bo spomenik blagopokojnemu kralju. Podprite nesebično delo in gradbeno akcijo Sokola II v Trno-vem!

Iz šoštanja

— Živahno delovanje Sokola. Z nastro-pajočimi zimskimi večeri je oživela tudi dvorana Sokolskega doma. Poleg številnih rednih telovadnih večerov in ur vseh telo-vadnih vrst pripravljala naše društvo za bliž-nje dni več lepih prireditvev. Dramatski od-sek študira kar dve igri v režiji Robin-škaka štiridejanko »Vzroke«, v Valandovi režiji pa tridejanko »Mrake«. V torkel zve-čer bo v Sokolskem domu v proslavo 1. decembra slavnostna akademija. Akademi-je šoštanjskega Sokola prejšnjih let so vedno nudile odlične gimnastične produk-cije. Tudi torkova bo imela bogat spored: člani nastopijo na bradli, konju in z jekle-nim konjem. Naraščaj bo predvajal več ritmičnih nastopov, prav tako ostali od-deiki. Nedavno je bila ustanovljena nova telovadna vrsta — starin! Neutrudno ho-dijo k telovadbi. Še na orodju so mojstri. Vrsto vadi Karba.

— Požar. V četrtek okrog 7. zvečer je zažarel na polju pri Družmirju velik ogenj. Gorela je moderno zgrajena Acmanova su-silnica. Gasilci so bili takoj pri gorističu in skušali so omejiti požar. K sreči je stala sušilnica osamljena na polju in oddaljena od drugih zgradb, sicer bi pri precej močnem večernem vetru požar zahteval še več žrtve. Kako je ogenj nastal, še ni ugotov-ljeno. V peči sušilnice te dni ni nihče kuril in je vsaka slučajna nesreča skoraj izklju-čena. Vse kaže, da je bil ogenj podtaknjen. Razen stavbe je zgorelo tudi nekaj polj-skih pridevkov in orodja ter ves hmelj ne-kakega šoštanjskega posestnika v približni vrednosti din 15.000. Škoda je po vsem tem velika, čujemo pa, da jo zavarovalnica ne bo krila.

— Strešnih tekem celjske sokolske žu-pe se je udeležil tudi tukajšnji Sokol. Kot ekipa je dosegel drugo mesto, med posa-mezniki pa Karba tretje in Slomšek peto mesto. Čestitamo!

— Osebnost vest. Nastavljen je kot učitelj v škrilju pri Kočevju g. Joco Slomšek iz šoštanja. Sokol je svojemu vadičju in biv-šemu načelniku priredil lepo odhodnico. Želimo mu največ zadovoljstva na prvem službenem mestu.

Nova izvirna opereta „Ančka“

Občinstvo je domačo opereto noviteto navdušeno sprejelo

Ljubljana, 27. novembra. Ako smemo soditi po prečiščujočem navdušenju, s katerim je bila v četrtek sprejeta, po ponavljanju posameznih pev-skih in plesnih točk, po kupih in koših cvetja, ki so ga prejimali avtorja, solisti režiser in dirigent, torej po vseh zunanji izrazih izrednega zadovoljstva naše ope-retnice, zlasti mlade publike, je »Ančka« s svojo glasbo, z besedilom in predstavo do-segla uspeh, ki pomeni popolno zmago in za bodočo dolgo vrsto repriz.

Brez vsiljive reklame je prišla nova iz-virna opereta na oder, toda hrepenenje po dobri domači opereti in in zaupanje v mla-dega komponista tehniko Osvalka Dobeč-ica in talisto mladega libretista Smiljana Samca, pa še inscenatorja ing. arhitekta Sašo Sedlarja je napolnilo operno gledali-šče tako, kakor bi bilo pričakovati naj-bolj resno umetniško delo.

Ljubezna domaćnost in nekaj izvirnih domislekov, vrsta zahvalnih pevskih in igralskih ulog, nedostatek že običajne ope-retne neokusnosti, pretiranosti in cirkuške grotesknosti delajo »Ančko« resnično pri-cupno. Libretist Samec je ustvaril narav-no, dovolj verjetno, veselo, originalnih ali zanimivih oseb bogato dejanje iz slo-venske vasi Zabukovja, skladatelj pa je prispeval in lahkih in najlažjih melodij, ki gredo prijetno v uho in noge, dajejo so-listom in zboru ugodnih prilik, da se od-likujejo, posebej pa še baletu, da se tem-peramentno razpleše v ličnih in mičnih kostimih.

Ing. Sedlar je postavil dejanje prav spretno pred hišo sredi vrta, kjer goje same vrtnice za imeniten parfum; ta hiša se z vrtem vred v drugem dejanju zavrti na drugo mesto, pa imamo le s pomočjo dveh ograj zopet novo prizorišče; a v tret-jem dejanju smo za železniško postajo, in vrtna hiša stoji na desni ter gledamo brez posebnih novih stroškov za opremo zopet novo prikupno tretje prizorišče, čisto na-še, domače. Zares, ing. Sedlar je opremil oder zelo praktično, zelo lepo in tudi ze-lo poceni.

Libretistu kakor komponistu je bila vzor stara, solidna opereta, ki se na zaključku drugega dejanja dramatično zaostri do tragike, a se v zadnjem dejanju srečno razplete ter prinese kar štiri srečne pare. Letenje v stratosfero, letalo, ki pristane z dvema profesorjema sredi vasi, da odleti na koncu z dvema mladima sorodnema, dočim ostaneta na zemlji takisto dva po-

va para, to letanje je pač že višek aktual-ne sodobnosti.

V ostalem nastopajo naši gasilci, župa-nja z agilnim ženstvom, najboljša, zares komična oseba fotografa Vinte, od njem ruska profesorska letalca, zabukovski žu-pan in posebno originalni inšpektor Smo-la, ki daje našemu Pečku priliko, da se razvija v novi, efektivni, res zabavni vlo-gi. Je pa poleg Ančke, resolutne, a tudi toplotno priljudne upraviteljice rožnih nasa-dov, še troje mičnih sladkih punčk: nov-narka Lili, baletca Fifi in naturna, zato posebno simpatična kuharica in gospodi-nja Polonca. Vse dejanje se vrtil okoli Petra, direktorjevega sina trdke za par-fum »Jasmina«. Ljubi Ančko, a ima raz-merje z baletco Fifi; v stopi kot delavec v vrtnarstvo, da more osvajati Ančko. Inšpektor Smola ga skuša rešiti iz Ančkinih mrež s pomočjo baletce, toda končno se Fifi odloči za enega, a Lili za drugega stratosfernika, Vinta se poroči s Polono, a Peter se bo oženil z Ančko.

Ako bi libretist skrajšal nekatere dolže-ne proze v drugem in zlasti v tretjem dejanju (Vintovo golgotrajno govoricenje) in alko bi proza tekla gladkeje, bi opereti koristilo, tembolj, ker trpi delo vobče za-radi nekaterih raztegljosti.

Godba je izrazito eklektična, prijetno znana ali mednarodno sodobna, ritmično pestra, mestoma črpna iz ljudske pesnit. Posebno udarno je učinkoval koncem dru-dega dejanja folklorno zajeti balet. Prav dobre točke so takoj 1. duet (Ribičeva-Gorski), 2. duet (Polčeva-Zupan), ki se je ponavljal, 3. duet (Smrkoljeva-Peček) in finale z maršem vsega ansambla. Vse to v 1. dejanju, ki je najboljšo.

V 2. dejanju je izvirna podoknica s ki-taro (Zupan), tercet (Smrkoljeva, Rus in Frelj), kuplet »Requiescat in pace« (Zu-pan), žal, brez dodatkov, tercet (Japje-va, Rus in Frelj), duet (Polčeva-Zupan) in končno posebno posrečeni zaključni ples.

Režiser O. Šest in dirigent D. Žebre sta imela radost, da je publika njuno delo pri-znala toplo in iskreno. Orkester z instru-mentalno Z. Bradiča je bil prav dober, le mestoma preglašen, balet prav priden in zbor z vno in živahnostjo za uspeh dela.

Tako smo s prvencem dveh najmlajših naših avtorjev lahko zadovoljni in upamo, da bo prinesel čimveč ponavljanj v polnih hišah.

Fr. G.

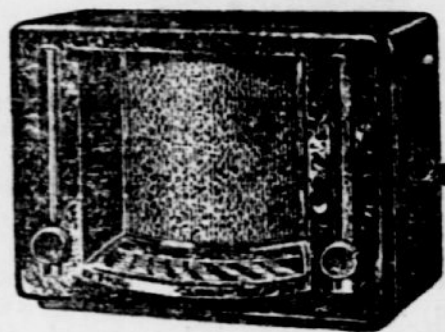
I. C. MAYER, Ljubljana

2744

STOPNICE TERRAZZO ALPEKO KERAMIT MOSAİK MAJOLIKA

plošče za oblogo sten in tal v raznih barvah in vzorcih, sodobne kombinacije, primerne za kopalnice, kuhinje, veže, stopnišča, mescnice, mlekarne i. t. d. izdelujemo v lastni tovarni za 50-75 % ceneje od inozemskih keramičnih in klinker plošč.

ALPEKO - INDUSTRIJA UMETNEGA KAMNA IN MARMORJA V LJUBLJANI

MATADOR II. V 6 4+1 cevni superpozicijski prejemnik z oktoda - regulator zvoka - osvetljena skala z izpisanimi imeni postaj - selektivnost 8 kHz - pretikalo za vse napetosti - 9 Wattna končna pentoda - 3 valovna območja: 16,7-51 m, 198-589 m, 725-2000 m.

4+1 cevni super za vse valovne dolžine

Din 175.- MESEČNO

pri **PHILIPS RADIO**

zastopstvu **H. SUTTNER, Ljubljana**

Aleksandrova 6

Ugoden nakup starih aparatov!

Razirna krema „LA TOJA“

EDINSTVENA NA SVETU!

Za občutljivo kožo in trdo brado:

V VSEH DROGERIJAH IN PARFUMERIJAH.

Čevlji

otroški vseh vrst po zelo ugodnih cenah od 30 Din naprej. Moški boxlak, sportni, štrpaci po vseh cenah od 115 naprej. Ženski elegantni od 60 Din naprej. S mučarski zbiti ali šivani od 140 Din naprej v vseh najnovejših raznoterostih. Vse blago je samo iz prvovrstnega usnja (brez papirja).

TRGOVINA ČEVLJEV, preje Dunajska c. »Pri Pollaku«, sedaj »TRIUMF«, Kolodvorska ulica 11.

ZAVAROVALNICA »ANKER«,

KRALJA PETRA TRG 8.

SPREJME ZASTOPNIKE

PROTI PROVIZIJI IN FIKSUMU. — že vpeljani zastopniki imajo prednost. Ponudbe je vložiti do 3. decembra. Predpogoj neoporečnost.

**URE-BUDILKE
SREBRNINO
ZLATNINO**

dobite v največji izbiri pri

H. Suttner

Ljubljana 5

Zahtevajte brezplačni cenik!

Zavese

ravnokar dospele najnovejše vzorce poceni kupite pri **R. SEVER,** Marijin trg 2.

Na željo poceni zašijem in montiram.

Otroški vozički, dvokolesa, šivne najnovejših motorji, stroji, modeli v trdim ali pogostejših modelih.

PO ZELO NIZKI CENI - CENIKI VARNOSTI

„TRIBUNA“ F. BATJEI
LJUBLJANA, Karlovaška cesta 4 - Podružnica MARIBOR, Aleksandrova cesta 26

Vabilo

k LV. rednemu občnemu zboru Savinjske posojilnice v žalcu, reg. zadr. z neom. zavezo,

ki se bo vršil dne 7. decembra 1937 ob pol 10. uri dopoldne v zadržni pisarni.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev odpisov od rezervnih skladov.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1936.
4. Dodelitev čistega dobička rezervnemu fondu.
5. Volitev načelstva in nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Ako občni zbor ob določeni uri ne bi bil sklepčen, se bo vršil ob pol 11. uri istega dne drug občni zbor z zgornjim dnevnim redom, ki pa je sklepčen brez ozira na število navzočih zadržnikov.

NAČELSTVO

Mislil je, da je njegova srajca bela...

...dokler ni našel ovratnika, ki je bil opran z Radionom.

Ne trudite se pri pranju z raznimi drugimi pralnimi sredstvi, ker samo z Radionom oprano perilo postane snežnobelo. Učinek Vas bo presenetil! Dobro Schichtovo milo, prepojeno s kisikom, pronica skozi tkanino in odpravi brez vsakega mrcanja vso nesnago. Ne zadovoljite se s sredstvi za pranje, pri katerih se morate na vso moč truditi, da postane perilo belo, temveč uporabljajte Radion, pa boste imeli z lahkoto »Radion-belo« perilo. Razložek bo očiten, če primerjate perilo. Perilo oprano z Radionom bo ostalo vedno snežnobelo. Razen tega bo bolj trpežno, ker Radion varuje perilo.

Schichtov
RADION
pere sam

HERSAN ČAJ

DELUJE

dobro pri obolenju želodca, jeter in ledvic. Pomaga pri arteriosklerozi in hemoroidih.

OLAJŠUJE

muke in boli pri revmatizmu in bolečinah v kosteh.

UBLAŽUJE

obolenja pri mesečnem perilu in menli.

ODSTRANJUJE

močnejše debelitve in vas dela vitke.

Reg. S. br. 19.830 1933

Dobiva se v vseh lekarnah.

SIGUREN USPEH:

Insertirajte

„SLOV. NARODU“

Makulturni papir

proda

uprava „Slovenskega Naroda“
Ljubljana, Knafljeva ulica števil. 5

K vzrokom prometnih nesreč

Razmere na cesti skozi bivšo občino Zg. Šiške so v resnici obupne

Ljubljana, 27. novembra. Zalostno je, da morajo naši dnevniki v zadnjem času skoraj vsak dan poročati o večji ali manjši prometni nesreči. V zvezi s tem poročanjem se pojavljajo skoraj v rednih presledkih razni članki, katerih pisci skušajo deloma prikriti, deloma očistiti, če ne v konkretnih primerih, pa vsaj pavšalno, zvaliti vso krivdo na neprevidne oziroma celo na nedisciplinirane pešce. Bo že tudi res, da marsikaj zakrivajo neizkušeni pešci, ki jo pa navadno plača s lahko ali hudo poškodbo, toda običajno je kriv motorni vozač, ki s svojo brezobzirnostjo ogroža življenje pešcev, kar dokazujejo številni primeri pred sodnikom. Statistično bi se dalo ugotoviti iz časniških poročil, da je ta očetek upravičen v večini tako imenovanih prometnih nesreč na naših cestah. Pa tudi zdravniki bi mogli to potrditi. Posebno glavje pa so večidel smrtni nesreče, o katerih poročajo listi: Neznan avtomobilist ga je podrl ali slično. Že ti številni primeri pričajo o slabi vesti vozača, ki prepusti svojo žrtev usodi. Slabo spričevalo za našo kulturo, če se bo bal naš vozač samo orožnika ali policaja!

Po tem splošnem uvodu se omejujemo v naslednjem na kritično razmero »nove ceste iz Ljubljane proti št. Vidu, ki jo poznamo po svoji službeni dolžnosti in ki je bila samo v zadnjih tednih ponovno prizorišče smrtnih nesreč, ne izjemski skoraj dnevnih nesreč, ki ostanejo prikrite široki javnosti. Cesta od stare mitnice pa do nove teče po mestnem teritoriju, ki se to v najbližjem času razvil v strnjeno predmestje. Promet na tej cesti je ne glede na jutranje, popoldanske ali večerne ure, ko hite množice na delo ali domov, nedvomno velik ne samo v poletnem času, temveč tudi v času, ko ni mednarodne sezone. Časniki so lani večkrat opozarjali na vse to in še na marsikaj drugega, toda cesto so zgradili kljub vsem nasvetom, opozorilom in apelom tako nesrečno, da so prometne neizkušene na njej skoraj dobesedno na dnevnem redu. Ne le da je cesta mnogo preozka, ob njej ni nobene hodnika ali pločnika, čeprav je dovolj prostora za to in bi moralta cesta imeti hodnike že zato, ker je pač v mestu. Ob obilnem vremenu si pomagajo pešci s hojo po obcestnih njivah, toda ob slabem vremenu, zlasti pa ša, ko zapade sneg, je to nemogoče. Tako se razvije ves promet na preozki cesti, po kateri drve motorna vozila ne glede na kmetke, tovorne in druge vozove in ne glede na številne kolešarje. Razmere, ki jih skuša v našem času odpraviti vsaka večja vasa! Ali je po vsem tem še čudno, da poročajo listi tako pogosto o nesrečah na tej cesti? Tramvajsko progo so ponekod res odmaknili od ceste, toda prej, ko je bila

proga še na cesti, skoraj ni bilo nesreč, ker je bila cesta pač širša, čeprav slaba. Marsikdo, ki ne zaupa svojega življenja ozki cesti, stopi na tramvajsko progo, kar se dogaja vendar tudi sredi mesta, zlasti še, ker tu tramvaj ne vozi vsakih šest ali sedem minut, pa se mu zna zgoditi, kar se je zgodilo v nedeljo kar trem žrtvam. Lahko je zapisati nepoučenemu, ki ne pozna razmer in ki dobi svoje informacije morda kar po telefonu iz tega ali onega urada, da se je to zgodilo v svari leni opomin in da gre večina prometnih nesreč, ki jih z dneva v dan doživljamo na ljubljanskih ulicah, na rovaš dejstva, da se pešec v Ljubljani ne more sprizniti s tempom, ki ga zahteva moderni promet! Kakor so dejstva v tem konkretnem primeru popolnoma druge narave, tako so najbrže tudi v drugih primerih. Če se moraš na ozki cesti izogniti v temi in megli avtomobilu, ki te s svojim reflektorjem vrh vsega še bolj zmede, in pri tem namestu v obcestni jarek ali globoko blato na njivi stopiš na progo, ki se ti zdi navzile megli in temi vsaj za par hipov varna, ker ne slišiš svarišne zvonce, zato vendar še nisi nediscipliniran in ta tvoja skrb za lastno življenje še ne more biti očetek, češ, da se nočeš sprizniti s tempom modernega prometa. V zvezi z nedeljsko nesrečo je treba pripomniti, da se bo treba malo zamisliti v prave vzroke vedno večjega števila nesreč, ki jih beleži ljubljanski tramvaj. Kdor zasleduje zadevno krožnico v Zagrebu in Beogradu, kjer je tramvajski promet pač nekoliko večji, bo moral priznati, da v mnogih primerih ni kriva nediscipliniranost pešcev v območju ljubljanskega tramvaja.

Razmere na cesti skozi bivšo občino Zgornjo Šiško so v resnici obupne. In vendar je ta cesta del velike Ljubljane, ob kateri prebivajo številni davkoplačevalci in mestni občani! Nikoli ne vidiš na njej stražnika, ki bi s svojo prisotnostjo zdaj pa zdaj ohladil motorne dirke, med katerimi so tudi čisto taki, ki brez najmanjšega ozira na pešce preizkušavajo nova motorna vozila. V splošnem pa vozijo vsi kar po sredi ceste. O hrupih in izpuhkih, ki so prepovedani na mestnem ozemlju in ki se harmonično ujemajo z neprestanim pasjim lajanjem po vrtovih in dvoriščih hišnih gospodarjev, ni vredno govoriti. Hoja po tej mestni cesti ob večernih urah — zlasti v zimskih mesecih, v megli in brozgi — je nevarna tako za življenje kakor za imetje, kajti razen štirih ali petih svetilk na kilometrsko razdaljo, vlada povsod tema, ki ji ni primere. Če bo šlo tako naprej, ne bo Čalovska cesta skrbela vsamot za kroniko prometnih nesreč, ampak tudi za kriminalne senzacije. Latencis.

Od leve proti desni: Širšov — Krenkel — Papanin

Wilkins ponovi svoj poizkus

Kako dolgo bodo junaški ruski raziskovalci še vzdržali na plavajoči ledeni gori. Odrezani so od sveta in vendar zvezani z njim po radiu in mislih. Ob zaključku je želel Rusom na ledeni gori obilo uspehov in srečen povratek.

Pozdrav je bil izrečen v češčini in ruščini, prestrezale in reproducirale so ga vse ruske polarne postaje. Češkoslovaška postaja na kratke valove je oddajala tudi na valu 31 m. Oddajo je vodil sam ravnatelj predavalnega oddora Radijojournala prof. Matoušek. Pozdrav je bil poslan in zdaj bodo čakali na poročilo, ali so ga na ledeni gori slišali. Odgovor s severnega tečaja še pride, bo prestrašen na trak in potem ga bo oddajal češkoslovaški radio.

Abesinski princ se hoče ločiti

Civilno sodišče v Kairi je obravnavalo oni dan tožbo bivšega abesinskega prestolonaslednika princa Asfau Vassema, ki se hoče ločiti od svoje žene. Princa živi ločeno od svojega moža skromno v vili blizu Kaire s sinčkom iz prvega zakona in noče privoliti v ločitev. Zdej je posegel v proces s pričevanjem tudi bivši abesinski cesar. Pisal je sodišču, da je njegova snaha hči rasa Sejuma izdala Abesinijo italijanskim vohonom ter s tem neposredno in vedoma škodovala svojemu možu. Princa je pa to obdolžitev ogorčeno zavrnila.

Princem advokat trdi, da je bil ta zakon politična zadeva. Neguš je prisilil vanj svojega sina, da bi imel taklo v hčeri rasa Sejuma, ki se mu je zdel že takrat nezanesljiv in sumljiv. Princa se je baje dogovarjala z italijanskimi agenti, ki so vohunili v prestolonaslednikov okolici.

Salomonov dedič noče miloščine

Haile Selassie se je zadnje dni bridko pritoževal, da mu izkazuje Angličje prevelike simpatije. Ko so se pojavile v raznih angleških listih vesti, da je zašel bivši abesinski cesar v finančne težave in sicer po izgubljeni pravdi v zadevi delnice železnice Džibuti—Addis Abeba, zaradi katerih se je tožaril z italijansko vlado, in da je njegov gmotni položaj tako težak, da nima

niti kurjave več, je jela pošta prinašati razna darila, živila, premož in manjše de-

narne zneske. Siromašni ljudje so pošiljali bivšemu abesinskemu cesarju celo skromne zneske v poštnih znakih.

Haile Selassie se je čutil bridko prizadete in to je povedal tajniku Društva prijateljev Abesinije ministru Steedmanu. Dejal je, da je sicer siromak, da pa vendar ne more biti navezan na javno dobrodelnost. Pomislite, abesinski cesar, kralj kraljev, vladar in dinastija, ki se njen rodniki pričinja pri kralju Salomonu, naj bi naenkrat sprejel miloščino. Društvo prijateljev Abesinije je obavilo poziv, naj se pošiljajo darila njegovi pisarni, ki jih bo izročala cesarju skupaj. Neguševi prijatelji si itak prizadevajo izposlovati mu od angleške vlade pokojino.

Prevažanje strojev z letali

Velika bolivijska rudniška družba je naročila oni dan največje tovorno pošiljko, kar so jih kdaj prepejali z letali. Naročila je rudniške stroje, ki jih bo rabila, ko bo poskusila znova odpreti rudnike ob reki Tipuani. Tam so pred 200 leti pridobivali mnogo zlata. Domačini pravijo reki Tipuani Zlata reka. Kako so prišli domačini v 16. 17. in 18. stoletju do svojih primitivnih rudnikov v tej divji krajini preko gorskih prelazov, visokih do 4000 m, bo ostala najbrže vedno tajna.

Zdej je letalo edino prometno sredstvo, ki se dajo z njim prepejati vrtnali in drugi stroji, potrebni za delo v rudnikih. Vsi stroji in druge letalske potrebščine bodo prepejani z letali preko gora. Tovor bo tehtal blizu pol milijona kilogramov in družba Panamerican Airways je morala dati na razpolago nekaj svojih najboljših trimotornih letal. Prve pošiljke so že prepejale. Treba bo pa sto dni letenja, predno bo prepejan ves tovar čez Kordiljere, kjer se mora letalo dvigniti nad 6000 m visoko. Priprave bodo veljale več milijonov dolarjev. To priča, da je družba že vnaprej prepejana, da se bo pridobivanje zlata v rudnikih obneslo.

Ščepec soli

Tudi črv, ki se razije v jabolko, je prvirzenec zlate sredine.

Pravici ni treba nikdar zamizati, ker ima zavezane oči.

Ljubezen do bližnjega nima v nobeni banki računa.

Tudi človekoljubje je dandanes napovedalo konkurz.

Denar je mednarodna legitimacija.

Ko bi proglasili sprejemanje batin za

denar, bi vsi nihče nikogar ne protopal razen samega sebe, ker bi ne imel časa za druge.

Da ima palica dva konca, vedo najbolje tisti, ki so bili tepeni z obema koncema.

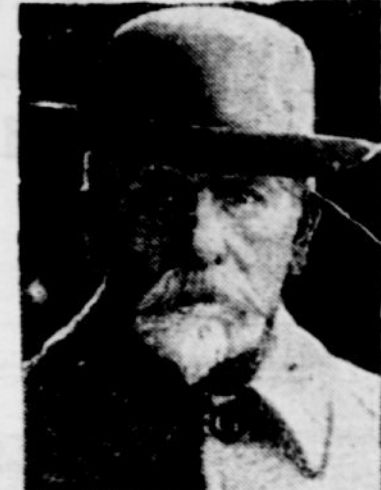
Ni čuda, da nekateri ljudje pljavajo v lastno skledo — ko je prazna.

Denar je še vedno najboljši argument.

Ko bi ljudem zamislili usta s kruhom, bi več nihče ne kričal.

Za Zaharovo dedščino se potegujejo

V Londonu se prične v kratkem obravnava v zadevi dedščine po znanem siru Basilu Zaharovu. Med drugimi dediči se poteguje za to bogato dedščino tudi židovski trgovec s čevlji v londonskem predmestju Whitechapel, ki trdi, da je sin Basila Zaharova. Mož je predložil sodišču za priče vso rodbino prevoznika Salomona Kleina iz litovskega mesteca Jonave. Klein se je s svojo rodbino že napotil v London. V Kovnu izhajajoči židovski list piše, da je star ta mož že 104 leta, pa je še izredno čil in krepak in se še dobro spominja dogodkov in svoje mladosti.

In baš to je potrebno londonskemu trgovcu, ker hoče dokazati, da je bil Basil Zaharov v resnici neki Boruch iz mesta Ukmerge, bivšega Vilkomira v Litvi. Boruch se je bil baje poročil s Kleinovo sorodnico Hajo Eto, s katero je imel hčerko in sina. Hči je umrla, sin je pa postal čevljar in izselil se je v Anglijo, kjer živi zdaj v predmestju Whitechapel. Borucha so pa vzeli ko vojakom, kjer je prestopil v pravoslavje. Pozneje so ga zaradi poskusa nasilstva nad predstojnikom poslali v Sibirijo, odkoder je pobegnil in Klein pravi, da se je končno pojavil v svetu kot Grk Zaharov. Za svojo rodbino v Litvi se ni nikoli brigal. Klein opira svojo trditve na slike, na katerih je Boruch, ki se ga dobro spominja, res zelo podoben Basilu Zaharovu. Vendar pa mož ne bo ničesar dosegel, če ne bo mogel svoje trditve podpreti z dokumenti.

Radioprogram

Nedelja, 28. novembra

8: Prenos slovenskega božojutja iz mestne dekanijske cerkve v Kočevju. — 8:40: Verski govor (dr. prof. Eržen). — 9: Čas, poročila, spored. — 9:15: Angleške pesmi in skladbe (plošče). — 10: Koncert Radijskega orkestra. — 11: Otroška ura: Prenos iz otroškega vrta in 1. razreda osnovne šole Marijinega doma v Kočevju. — 12: Kar želite, to dobiti (plošče po željah). — 13: Čas, vreme, spored, obvestila. — 13:15: Nastop učencev ljudske šole v Kočevju. — Oddaja greškinja od 14. do 16. ure. — 16: Gospodarstvo na Kočevskem (g. Figar). — 16:30: Tamski zbor (prenos iz Kočevja). — 17: Vendar v službi mekarstva (g. inž. Josip Šabec). — 17:30: Nastop dijakov in dijakov državne realne gimnazije v Kočevju (izvaja mladinski orkester). — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19:30: Nac. ura: Srbska kraljica Jelena Anžuvinska (dr. Ljubomir Marič, prof.). — 20: Nastop meščanske šole v Kočevju. — 20:15: Prenos nastopa slepe mladine iz zavoda v Kočevju. — 21: Angleški skladatelji (plošče). — 21:15: Orgeljski koncert iz mestne dekanijske cerkve v Kočevju. — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22:20: Malo za šalo (Kočevski lovec in kmečka gošča. Konec ob 23. uri.

Ponedeljek 29. novembra

12: Slavni mošje (plošče). — 12:45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13:15: Jože Zamovnik gode sam na 6 glasbil, vmes plošče. — 14: Vreme, borza. — 18: Zdravstvena ura: Priprava ali vzgoja za družino (g. dr. Anton Breclj). — 18:20: Domači napetji (plošče). — 18:40: Kulturna kronika: Orngrob (msgr. Viktor Steska). — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19:30: Nac. ura. — 19:50: Zanimivosti. — 20: Gregorčev kvintet pihal. — 21: Operni zbori (plošče). — 21:10: Jesenske slike (Radijski orkester). — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22:15: Prenos pesne glasbe iz restavracije »Emona«. Konec ob 23. uri.

Stara aktovka dražja od glave

Rusi na ledeni gori imajo shranjene v nji tajne severnega tečaja

Papanin, Krenkel, Širšov in Fedorov so na ledeni gori že pol leta. Teh šest mesecev težkega in nevarnega dela jih pa ni upognilo. V nedeljo, ko so praznovali ta skromni jubilej, so prosili Moskvo, naj jim priredi koncert Utjesovega jazza z njegovim najnovejšim sporedom. Posebno so prosili za pesem o severnem tečaju. Pred koncertom so hoteli slišati svoje žene. Ugodilo so jim in radijska postaja Kominternje je dobila naročilo, naj pripravi prenos preko Moskve in Leningrada na ledeno goro v polarnem morju. Šef stanice in predlagani kandidat za volitve v Vrhovni sovjet Ivan Papanin je slišal celo svoje volilce iz petrozavodskega volilnega okraja.

Ernest Krenkel pravi v svojem obsežnem poročilu o polletnem bivanju na ledeni gori: »V sotoru pri Širšovih nogah visi na vrvič oguljena aktovka. Gledamo jo z globokim spoštovanjem. V nji so namreč skrivne tajne severnega tečaja. Tu so uresničene sanje človeštva. Za nas pomeni ta aktovka pol leta napetega življenja, mnogo ur težkega telesnega dela. Rajje bi izgubil glavo, nego to staro aktovko.«

Šef oddelka za polarne stanice pri osrednji upravi Severne morske poti Mihajlov je dejal v izjavi k polletnemu bivanju štirih

raziskovalcev na ledeni gori, da so dosegli Papanin, Krenkel, Širšov in Fedorov v razmeroma kratkem času velike uspehe na polju raziskovanja polarnega ozemlja.

Pozdrav čeških letalcev

V torek popoldne so poslali češkoslovaški letalci preko libijske kratkovalovne radijske postaje pozdrave štirim ruskim raziskovalcem na ledeni gori pri severnem tečaju. S tem so jim izrazili občudovanje in globoko priznanje njihove žilave borbe z naravo in jim pozeleli obilo uspeha.

Točno ob 15. je začela delovati libijska radijska postaja, obenem je pa jela oddajati tudi kratkovalovna postaja v Podedrah na valu 25 m. Začulo se je dramatično klicanje postaje na severnem tečaju v ruskem in češkem jeziku. Pred mikrofonom sta se vstila ruski in češki napovedovalec in napovedovalka, ki sta povedala, kje je približno ledena gora. Potem je stopil pred mikrofona letalec Novotny, ki je preletel v petih letih nad poldrugi milijon kilometrov. Dejal je, da češki in gotovo vsi letalci sveta občudujejo žilavost in pogum tistih, ki so izpostavljeni v službi znanosti in človeštva na večnem ledu silnim naporom in nevarnosti. Ves kulturni svet napeto pričakuje,

ROLF FREMONT:

Svet v razvalinah

Pustolovski roman

Pravičnost Previdnosti! Tako, tako! Da, ljubček moj, kar veruj v Previdnost, ki te varuje kakor vrabca na strehi in las na glavi. Bogme, saj nima nobenega drugega opravka, kakor skrbeti noč in dan samo zate. Zato trtjuje dvema lopovoma življenje dveh poštenih mož. To je res imenitna skrb, nagrajujoča dobro in kaznujoča zlo — kakor smo se učili iz čitank. To je vzor pravične Previdnosti. Regnier se je zasmejal s svojim suhim, ostrim glasom, zamahnil je brezupno z roko in mrmral vso pot po hodniku nekaj sam pri sebi.

S tem je bila opravljena zadeva, ki je bila spravila za nekaj dni vso kolonijo na noge.

Zolti Jean je snival svoj večni sen na samotnem pokopališču vojaške posadke, kjer je bilo pod njegovim imenom pripisano tudi Pitoletovo ime.

»Junaka, padla kot žrtvi svoje dolžnosti. Čast njunemu spominu in zgledu.« To je bilo uradno pripisano k datumu njune smrti.

Na mesto števil 745 in 874 sta stopila čez mesec dni dva druga obsojenca, na mesto Jeana in Pitoleta pa dva nova paznika. Samo kaznenci, ki so dobro poznali trdo pest Zoltega Hudiča in se spominjali njegove krutosti, so slavili naključje srečni in zadovoljni, da jih je bilo rešilo vsaj enega zla.

Nad trdim orehom, kdo je bil skrivaj izročil kaznencema pilice, si uprava kolonije ni dolgo

belila glave. Najbrž sta bila našla pilici v lomu ali kje drugje. Zato je bila izdana stroga naredba, da morajo biti straže še previdnejše in strožje. Čez pol leta se o tem sploh ni več govorilo.

Glavna stvar za upravo kolonije je bila, da se beg ni bil posrečil. O tem je bilo obveščeno tudi ministrstvo v Parizu in tam so vzeli poročilo z zadovoljstvom na znanje.

III.

LJUBEZEN V LABORATORIJU

Nad krajino se je leno vlačila jutranja megla, zastirajoča s svojim vlažnim zastorom komaj vidno, blede žareče sonce, stoječe nad sivim obokom meglenega morja liki visoko obešena svetilka na ulici velikega mesta. Čisto tiho, tako tiho, kakor sen bežeče sreče, je ležalo ob vznožju obale speče morje, nevidno, samo slušeno v brezdanjem, neskončnem naročju prelivačih se slapov in megel, ki se je v njih rodil krasen pomladni dan.

Na osamljenem kraju severameriške obale, dobrih trideset milj za Bostonom* se je dvigala temna masa poslopja iz kaosa megle in črnega težkega dima tako, da so bili njegovi obrisi podobni fantastičnim orjaškim nestvorom predpotopnega sveta. Visoke piramide peči, obeliski dimnikov, viseči železni mostovi in ukrivljeni hrbti žerjavov so bili pomešani z grebeni streh v nerazložno na prvi pogled mešanico, ki je dajala gledalcu nejasno slutiti, da stoji pred ogromnim mestom tovarniških poslopij.

In res je bilo tako.

* Opozarjamo na vsebino uvoda!

Nekoč se je razprostirala tu povsod gola pušča, kamenita, siva. Na nji je stalo samo nekaj napol porušeni baht. S prvimi belimi naseljenji so bili tu krut boj domačini, brančiji svoje imetje in zamaž izganjajoči predzne in brezobzirne pritepenice. Ni se jim posrečilo pregnati jih, čeprav je ugasnilo tu v boju za prvo marsikatero življenje.

Beli obraz je končno vendarle zmagal in polagoma je poganjalo iz tal poslopje za poslopjem, dokler ni končno zavzelo ogromno mesto delavnic vse širne kotline.

Množica tovarniških poslopij, zgrajenih v točni smotreni enakomernosti, ne razlikujočih se med seboj mnogo po obliki oken, pročelja ali streh, se je vlekla skoraj v neskončnost. Prah in saje so polnile ozračje, pokrivalo ceste ter padale nepretrgoma noč in dan daleč naokrog tako, da je bila vsa krajina stalno zavita v žalni pajčolan.

Osrednja delavnica, ki je njeno stekleno streho v železnih okvirih podpiralo kakih tisoč mogočnih stebrov, je bila podobna podzemni jami, kjer je delal Vulkan s svojimi pomočniki.

Grude jekla, težke do 800.000 kilogramov, so se gugale v verigah ogromnih žerjavov, ki so z njimi lahko drsli čez ulice in jih skladali liki trske na določeno mesto, kjer so jih takoj pograbili bodisi ostri zobje jeklenih pil, ali pa pipalke obdelovalnih strojev, da napravijo iz njih oklepe ali različno upognjene plošče za trupe dreadnoughtov.

Kladiva so udarjala po žarečih grudah, jermenji so drsli v neskončen toku in kočesa strojev so brneli; nestvorji, valjajoči železne droge tračnice, so zamolklo bučali in na vseh straneh plamteči og-

njeni zublji so vzbujali v gledalcu predstavo pekla, kakor si ga je nekoč slikala človeška domišljija. Človek je izginjal v tem tršču in hršču liki hrošček v pragozdu in tuje se je izprehajal omamljen po neskončnem labirintu delavnic, ne da bi vedel, kam bi najprej obrnil svojo pozornost.

V posebnem oddelku tovarne so izdelovali ogromne jeklene plošče, kljubujoče tudi granatam največjih topov. Tu je odmevala od jutra do večera divja pesem parnih kladiv in stop, razblinjajočih s svojimi čeljustmi železne grude kakor da imajo pod seboj papirnate škaflice.

Močni udarci kladiv so oblikovali iz sirovih palic vretena ali osi in upogibali lahko njihova telesa v poljubne oblike. Kraj njih zopet so zvenele stružnice, obdelujoče temno kovino, dokler se ni svetila liki srebra, a za njimi so dvigali za vsako težo brezbržni žerjavi izdelke in jih spuščali v različne kopeli, čijih sestav je ostajal budno čuvana tajna tovarniških kemikov.

V gorah, čijih strma pobočja so se vzpenjala proti obzorju in ki je bila njih daljina po mreži železnih tračnic izpremenjena v bližino, se je pridobival premož in železna ruda, potrebna za lačna žrela visokih peči v tako veliki množini, da na druge vire sploh nista bila odkazana. Skale, razorane po globokih jamah in prepadih, poraščene s stoletnimi smrekami in borovci, podobne ugaslim žrelom nekoč bruhajočih ognjenikov, so se morale pustiti znova prevrtati in drobiti neumorni človeški roki, ki je, oborožena z vrtnalnimi stroji, trdila kakor demant, prodirala povsod, pa naj je naletela na granit ali na temno prizmo bazalt-nih sten.